

Jornades
Científiques 2023
de la Societat de
Salut Pública
21 i 22 JUNY

RELATORIA DE LES JORNADES CIENTÍFIQUES 2023

Data: 21 i 22 de juny de 2023

Lloc: Edifici Salvany. Seu de l'Agència de Salut Pública de Catalunya

ACTE INAUGURAL

Maria Antònia Font Oliver: Directora General de Salut Pública i Participació del Govern les Illes Balears.

Les idees clau varen ser:

- Desenvolupament de la Salut Pública a les Illes Balears durant la darrera legislatura progressista (2019-2023). El punt àlgid ha estat el Decret 7/2023 de 20 de febrer pel qual s'aproven els Estatuts de l'Agència de Salut Pública de les Illes Balears.
- El nou Govern Balear (conservador) posa en perill la continuïtat de les polítiques de salut pública dels darrers 4 anys, inclosa la posada en marxa de l'Agència de Salut Pública de les Illes Balears.

Carmen Cabezas: Secretària de Salut Pública del la Generalitat de Catalunya

Les idees clau varen ser:

- Suport a M. Antonia Font per la tasca duta aquests darrers 4 anys, especialment en un context molt dur de denúncies personals durant la pandèmia de COVID-19.
- Posar l'èmfasi en els nous reptes de la salut pública: La salut planetària; les malalties transmissibles; i les malalties cròniques, especialment la salut mental.
- Potenciar la Salut Pública per fer front als nous reptes amb: Una bona dotació material; una bona dotació humana (incorporant no només més personal sinó nous perfils professionals); potenciar el treball col·laboratiu en xarxa
- S'està treballant en el desenvolupament dels nous estatuts de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT).

CONFERÈNCIA INAUGURAL: La intel·ligència artificial i la digitalització en Salut Pública

Jordi Serrano: Metge i comunicador en noves tecnologies

Les idees claus varen ser:

- La pandèmia de COVID-19 va posar de manifest l'enorme debilitat de les estructures sanitàries públiques a la majoria dels països.
- Cal anar cap a una salut digital i planetària
- Existeixen exemples d'utilització de sistemes digitals en salut pública: Digital diagnòstics; Digital terapèutics; BIG DATA, etc.

**Jornades
Científiques 2023
de la Societat de
Salut Pública
21 i 22 JUNY**

Les conclusions varen ser:

- Cal situar al ciutadà al centre en aquest procés de digitalització
- Cal treballar per resultats
- Cal treballar de manera prospectiva (les dades retrospectives són difícils de gestionar)

TAULA DE DEBAT 1. NOUS ESCENARIS EN SALUT PÚBLICA

Introducció:

Estem al període antropocè (era geològica en que l'èsser humà té una incidència global sobre el planeta) i per això cal reformular la salut humana en el context de la salut planetària. En un context de crisi ambiental i climàtica es plantegen nous riscos per la salut i el benestar dels animals, els ecosistemes i els éssers humans, en una interdependència denominada "One Health". Alguns d'aquests nous reptes són el model agroalimentari, les malalties transmissibles i la salut planetària.

Anna Bach Faig: Professora d'Estudis de Ciències de la Salut. Directora del Màster de Nutrició i Salut de la UOC.

Les idees clau varen ser:

- Cal anar cap a una alimentació saludable i sostenible. Per això cal disminuir la petjada alimentària a gran escala.

Jacobo Mendioroz: Subdirector General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública de l'ASPCAT

Les idees clau varen ser:

- La propagació de les malalties epidèmiques a nivell global estan afavorides per dos factors: el gran nombre de desplaçaments (sobretot els aeris) i la deforestació a gran escala.

Josep M. Antó Boqué: Professor sènior d'investigació a ISGlobal i Catedràtic emèrit de Medicina a la UPF

Les idees clau varen ser:

- La millora de la Salut Pública als darrers 50 anys no es pot entendre sense el consum dels recursos planetaris que s'ha dut a terme. Si no es canvia d'actitud (salut planetària) estem posant en perill el benestar de les futures generacions.
- El concepte de límit planetari, nivell paramètric que no cal sobrepassar per garantir el benestar del planeta i el desenvolupament humà. En alguns d'aquests límits planetaris anem tard. Per exemple, per no incrementar en 1,5°C la temperatura del planeta (acord de Paris 2015), que es considera crítica, s'haurien de reduir a la meitat les emissions mundials de gasos hivernacles a l'atmosfera.

Jornades
Científiques 2023
de la Societat de
Salut Pública
21 i 22 JUNY

Les conclusions d'aquesta taula varen ser:

- El canvi de model agroalimentari té una sèrie de dificultats, però es plantegen com a propostes de canvi: les dietes a base de plantes; recuperar la dieta mediterrània a casa nostra; model productiu més eficient.
- El futur de la Vigilància epidemiològica passa per: El treball multidisciplinari i multisectorial des de la perspectiva “One Health”; Millorar els processos de comunicació (integració de la informació i coordinació entre els agents implicats); Cooperació internacional (les malalties no respecten les fronteres entre els països).
- Els reptes de futur en la salut planetària són: Establir models potents que defineixin intervencions pels diferents escenaris de futur; Cal voluntat política per aplicar les intervencions (conegudes) per revertir la situació; Cal una nova estratègia en salut planetària, la qual està basada en 4 punts (Comprendre la complexitat i la incertesa; Promoure la multidisciplinarietat i la interdisciplinarietat; Actuar amb urgència; Abordatge de la breta d'equitat).

TAULA DE DEBAT 2. LA SALUT MENTAL DES DE LA PERSPECTIVA DE LA SALUT PÚBLICA

Introducció: La salut mental és considerada una prioritat a incorporar a totes les polítiques. Des de la salut pública és indispensable treballar des d'una perspectiva intersectorial incorporant els diferents agents de la comunitat per contribuir a millorar el benestar mental i emocional de les poblacions.

Emilio Rojo: Psiquiatre de l'Hospital Benito Menni i Assessor del Pacte Nacional de Salut Mental de Catalunya.

Les idees clau varen ser:

- El Pacte Nacional de Salut Mental (PNSM) és l'instrument interdepartamental i intersectorial de la Generalitat de Catalunya que, alineat amb les recomanacions de l'OMS, impulsa la salut mental des de tots els àmbits de l'acció del Govern i la societat.
- El PNSM és una iniciativa del Govern de la Generalitat de Catalunya per tal de donar resposta com a país a les necessitats de les persones davant d'un context de problemàtica de salut emocional i mental d'elevada complexitat que s'ha vist agreujat a causa dels efectes de la pandèmia de COVID-19. L'objectiu fixat pel PNSM és començar amb la constitució d'una Taula Nacional de Salut Mental que defineixi les polítiques del Govern de la Generalitat i del país sobre la salut mental integral i integrada.

Jornades
Científiques 2023
de la Societat de
Salut Pública
21 i 22 JUNY

- El PNSM té com a principals objectius: alinear les polítiques públiques de tots els departaments del govern en salut mental amb les estratègies d'organismes internacionals; garantir un enfocament integral, responsable i comunitari, que posi al centre les persones i les seves famílies i tenir en compte els determinants socials de la salut i incorporar la perspectiva de gènere, contribuint a reduir les desigualtats que pugui haver en referència a la recerca, la prevenció i l'atenció a les persones amb problemes de salut mental.

Albert Navarro: Grup de recerca en riscos psicosocials, organització del treball i salut (POWAH), Institut d'Estudis del Treball, UAB.

Les idees clau varen ser:

- Els riscos psicosocials a la feina no només es poden mitigar sinó que es poden eliminar.
- Les empreses tenen l'obligació d'avaluar el risc laboral de les persones treballadores (inclòs el risc psicosocial) i de vigilar i garantir la salut de les mateixes (inclosa la salut mental).
- El 2019 només un 5% de les empreses van avaluar els riscos psicosocials dels seus treballadors/es.
- El risc de depressió en la població treballadora ha seguit augmentat després de la pandèmia per COVID-19.

Luís Rajmil: Membre de ISSOP (International Society of Social Pediatrics) i de INRICH (International Network for Research on Inequalities in Child Health)

Va exposar l'impacte de la Salut Mental en nens i adolescents en el context de tancament de les escoles durant la pandèmia de COVID-19. Les idees clau varen ser:

- S'ha observat un increment dels problemes de salut mental (SM) amb tots els estudis, especialment significatiu a les classes socials més desfavorides i amb antecedents de problemes de SM.
- Per treballar la SM cal tenir en compte els efectes acumulatius (positius i negatius) al llarg de la vida.
- Davant d'una situació similar (pandèmia) s'ha de valorar si el tancament de les escoles és més beneficiós o més perjudicial per la SM.
- Enfortir l'Atenció Primària (AP) i la Salut Pública (SP) i la seva coordinació per garantir la continuïtat dels serveis de SM.

Les conclusions d'aquesta taula (les mesures de futur en SM) varen ser:

- Cal donar la veu als menors
- Cal formar a la població en gestió de conflictes

Jornades Científiques 2023 de la Societat de Salut Pública 21 i 22 JUNY

- Cal la conscienciació i la formació en SM als treballadors, especialment a la petita i mitjana empresa.
- Cal evitat l'estigmatització i la banalització de la SM.

TAULA DE DEBAT 3. SALUT PÚBLICA COMUNITÀRIA

Introducció: Els elements clau per l'acció comunitària orientada a la millora de la salut de la comunitat són: la intersectorialitat i la participació.

En aquesta taula estan representats 4 àmbits d'actuació:

- Tres en el desenvolupament de programes de salut comunitària (EAP-Cervera, Ajuntament de Terrassa i COFB)
- Un en la planificació i la direcció estratègica (Departament de Salut-Agència de Salut Pública de Catalunya)

Sara Ribera: Infermera comunitària del EAP-Cervera

Les idees clau varen ser:

- La intersectorialitat implica crear xarxa, establir sinèrgies, fer programes comunitaris, evitar duplicitats, etc. En definitiva, suposa participar en les diverses taules i programes de salut comunitària (salut mental, envelliment, etc.). La incorporació dels nous perfils professionals als EAP ha potenciat la intersectorialitat.
- La participació (d'acord amb l'ENAPIC). A partir del 2018, desenvolupament del programa Com.Salut (amb diverses actuacions en salut comunitària) fins arribar a les jornades de participació ciutadana per engegar el disseny del Pla Local de Salut 2022/2023 (actualment en procés).

Anna Bocio: Subdirectora general de Promoció de la Salut.

Les idees clau varen ser:

- La Salut comunitària està inclosa a la cartera de serveis tant a l'AP com a la SP
- El Pla de Salut 2021-2025 estableix el desplegament de la salut comunitària amb implicació local i equitat territorial.
- Cal impulsar l'acció comunitària en salut des de l'AP i amb la participació de la resta d'actors comunitaris.
- Cal l'empoderament de les persones i de les comunitats per fer promoció de la salut
- Hi ha tres nivells d'actuació de l'APIC: Nivell individual i familiar; Nivell grupal; Nivell col·lectiu
- Hi ha tres nivells de governança de l'APIC: Nivell macro (estratègic) en el qual participa la Comissió assessora de Salut Comunitària, com a òrgan assessor del Departament de Salut; Nivell meso (regional) en el qual participa la regió sanitària; i Nivell micro (local) on participa l'EAP.

**Jornades
Científiques 2023
de la Societat de
Salut Pública
21 i 22 JUNY**

Albert Moncada: Cap del servei de Salut i Comunitat de l'Ajuntament de Terrassa

Va explicar el procés intersectorial i participatiu en salut comunitària que es va iniciar a l'Ajuntament de Terrassa fa 10 anys. Les idees clau varen ser:

- Situació inicial al 2014: Taula intersectorial. Espai de reflexió per definir com posar en marxa la salut pública a nivell local dirigida a totes les polítiques.
- 2015: Posada en marxa del programa itineraris 360°. Era una proposta de treball municipal que afectava a tots els serveis municipals amb els objectius de generar i compartir coneixement; crear sinèrgies; generar noves idees i projectes. Es va utilitzar la metodologia Agile, basada en 4 punts: no dir als altres el que han de fer; explicitar l'impacte en salut; actuar de forma innovadora i creativa; sense crear noves estructures.
- Les conclusions del programa varen ser:
 - Com a aspecte positiu va tenir una bona acollida i resposta tècnica
 - Com a aspectes negatius va tenir una baixa implicació política i es va sobreestimar la capacitat de dedicació del Servei de Salut municipal

Maria Estrada: Responsable de l'Àrea de projectes i recerca del COFB

Com a exemple de participació de l'Oficina de Farmàcia (OF) en la salut comunitària va presentar el projecte RADARS (a la ciutat de Barcelona), sobre la detecció de la solitud no volguda de la gent gran. Les idees clau varen ser:

- La participació formal de les OF va ser al 2014, però la participació informal (sense cap suport, ni cap circuit establert, ni cap coordinació) és molt anterior.
- En el moment que el COFB participa de manera formal al programa, s'incorporen 400 OF (el 10% de les OF de la ciutat)
- El farmacèutic és un gran actiu comunitari (arriba a tota la població) i un agent de salut.
- Les OF, a banda de realitzar les tasques pròpies relacionades amb els medicaments, realitzen diverses actuacions relacionades amb la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia.
- Des del COFB s'actua potenciant la col·laboració multidisciplinària, la coordinació de les OF amb els referents comunitaris i la creació de sistemes de comunicació i coordinació.

Les conclusions d'aquesta taula varen ser:

- Cal l'apoderament en la promoció de la salut
- Cal treballar la salut comunitària en espais compartits i comuns (seure tots els actors implicats en una mateixa taula)
- Cal avaluar totes les actuacions realitzades en salut comunitària i donar-les a conèixer

**Jornades
Científiques 2023
de la Societat de
Salut Pública
21 i 22 JUNY**

- El desplegament intersectorial de l'acció en salut comunitària no es percep a nivell territorial (hi ha un llarg camí a recórrer)
- L'èxit de les accions en salut comunitària requereixen de la participació del nivell polític i de la percepció com a útil i necessària a nivell tècnic.
- Cal potenciar la recerca en salut comunitària.
- Cal implicar a la universitat en els treballs de recerca i avaluació en salut comunitària.
- Cal perdre la por a compartir.
- Cal tenir present que els farmacèutics no sempre estan representats als programes de salut comunitària, i aquesta situació s'hauria de corregir.

TAULA DE DEBAT 4: COMUNICACIÓ EN SALUT PÚBLICA

Introducció: La comunicació és essencial a l'àmbit de la salut pública. Sovint els professionals s'han d'adaptar al context i transmetre el missatge de forma clara i ben dirigida a la seva població diana.

Josep M. Jansà: Cap del Servei Salut als Barris de l'Agència de Salut Pública de Barcelona Va fer una presentació sobre la comunicació del risc en el context de les crisis en salut pública. Les idees clau varen ser:

- El risc en salut pública depèn de la probabilitat de que es produeixi l'esdeveniment i el seu impacte sobre la salut.
- Les fases en la comunicació del risc són tres: la percepció del risc; l'avaluació del risc i la gestió del risc
- Comunicar en crisi de Salut Pública requereix ponderar el missatge, adaptar els continguts, ajustar els impactes informatius i la col·laboració estreta entre els professionals de la salut i els professionals de la informació.
- Un aspecte negatiu en la comunicació sobre la pandèmia de COVID-19 va ser la sobreexposició de la informació.

Yasmina Okan: Investigadora Ramón y Cajal. Departament de Comunicació. UPF.

Va fer una presentació sobre la comunicació des de la perspectiva de les ciències. Les idees clau varen ser:

- Hi ha tres enfocaments en la comunicació: Enfocament normatiu, enfocament descriptiu i enfocament prescriptiu.
- L'enfocament descriptiu respon a la pregunta, Com prenen les decisions les persones?
- Cal tenir en compte que segons com es transmet un missatge es pot aconseguir un tipus o un altre tipus de resposta (exemple: si una determinada acció és efectiva al 50% o no provoca cap tipus d'efecte en el 50%)

Jornades
Científiques 2023
de la Societat de
Salut Pública
21 i 22 JUNY

Lídia Lombardia: Social Media Strategic. Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

Va fer una presentació sobre la importància de la comunicació digital en la salut pública. Les idees clau varen ser:

- Els anuncis publicitaris abans de l'era digital es caracteritzaven per ser: Unidireccionals; Poc mesurables; Podien provocar un efecte boomerang (de rebuig).
- Els anuncis publicitaris de l'era digital es caracteritzen per ser: Multidireccional; Mesurable i Segmentable; Permet obtenir un marge de maniobrabilitat.
- Els anuncis publicitaris de l'era digital es distribueixen en diversos canals depenent de la població diana.
- Els anuncis publicitaris abans de l'era digital són anuncis de masses, dirigits a tota la població, pels mitjans tradicionals (premsa, ràdio, televisió)
- Els anuncis publicitaris de l'era digital són anuncis segmentats, dirigits a un determinat col·lectiu o segment de població. En funció de la població diana s'utilitza un canal determinat.
- La presentació es va il·lustrar amb diverses campanyes publicitàries tant d'abans com de l'era digital.

Les conclusions d'aquesta taula varen ser:

- Cal preparar la comunicació del risc per millorar la comunicació en temps de crisi en salut pública. Cal evitar la sobreexposició informativa en períodes de crisi.
- Cal superar les nombroses barreres (psicològiques, socials i culturals) per portar a terme una comunicació efectiva en salut pública.
- Per aconseguir una bona comunicació en salut pública es requereix de col·laboracions interdisciplinàries.
- Cal fer més investigació en comunicació en tots aquells aspectes on encara no es disposa de prou evidència, com per exemple en la comunicació de la incertesa.
- Cal adequar el missatge i el canal de comunicació a la població diana.